

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

«ПСИХОЛОГІЯ ПРАВА ТА ПРАВОВОЇ ПОВЕДІНКИ»

Кафедра юридичної психології

Статус дисципліни – вибіркова
Рівень вищої освіти – другий (магістерський)
Ступінь вищої освіти – магістр
Галузь знань – психологія (05)
Спеціальність – психологія (053)
Освітня програма – психологія
Форми здобуття вищої освіти – заочна
Мова навчання – українська
Форма підсумкового контролю – залік

Назва навчальної дисципліни	Психологія права та правової поведінки Psychology of law and legal behavior
Науково-педагогічний працівник	Казміренко Л.І.
Профайл викладача	?Казміренко Людмила Іванівна? - ?Google Академія?
Контактний тел.	066-055-85-87 Казміренко Л.І.
Е-mail:	li-kazm@ukr.net
Сторінка навчальної дисципліни на офіційному вебпорталі НАВС	https://dn.naiu.kiev.ua/login/index.php
Консультації	Консультативну допомогу здобувачі вищої освіти можуть отримати у науково-педагогічних працівників кафедри юридичної психології, які безпосередньо проводять заняття, та на сайті кафедри k015@naiu.kiev.ua

1. Анотація до навчальної дисципліни. *Психологія права та правової поведінки* – науково-практична дисципліна, що вивчає закономірності та механізми правотворчості, формування правосвідомості і правової поведінки. Діяльність психологів-практиків відзначається соціальною спрямованістю,

при вирішенні професійних психопрофілактичних і психокорекційних завдань при роботі з девіантними і делінквентними особистостями їм доводиться враховувати психологічні закономірності права, генезу суспільної та індивідуальної правосвідомості, витоки і детермінанти правової поведінки. Саме тому оволодіння знаннями про соціально-психологічну природу нормативності поведінки особистості в суспільстві, правової соціалізації і формування правової дійсності сприяє підвищенню професіоналізму психологів як працівників системи «людина – людина».

2. Мета та цілі навчальної дисципліни.

Мета дисципліни: формування у здобувачів вищої освіти наукових знань про природу, зміст, види та форми прояву правової поведінки громадян різного віку, статі, професії та етнічно-культурної належності; умінь застосовувати адекватні методи спонукання правослужняної поведінки, розробляти та впроваджувати профілактичні заходи щодо формування та прояву девіацій розвитку особистості.

Цілі дисципліни: у соціальному плані – захищеність та безпека громадян, формування і зміцнення позитивного іміджу правоохоронця; у професійному плані – підвищення ефективності службової діяльності; у особистісному плані – збереження психологічного і психічного здоров'я працівників, забезпечення їх професійного довголіття.

3. Формат навчальної дисципліни: змішаний (blended) та дистанційний (on-line, Moodle).

4. Результати навчання. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми, здобувачі вищої освіти повинні:

знати:

- місце навчальної дисципліни в структурі галузевих знань про поведінку людини;
- визначення правової поведінки людини;
- основні психологічні поняття, які застосовуються при визначенні правової поведінки людини;
- типи, форми та структуру правової поведінки з урахуванням ендо- та екзогенних умов її прояву і формування;
- наукові підходи до оцінки поведінкової норми, патології та девіацій;
- основні принципи вивчення психологічних аспектів правової поведінки, методи її дослідження та корекції.

уміти:

- самостійно активізувати власну пізнавальну діяльність у процесі оволодіння знаннями з навчальної дисципліни;
- користуватися адекватними прийомами і методами для якісного засвоєння знань;
- організовувати творчий, інноваційний пошук шляхів вирішення проблемних ситуацій у межах навчальної дисципліни;
- реалізовувати теоретичні знання на практиці;

- планувати та організовувати самостійну роботу з першоджерелами.

4.1. Програмні компетентності відповідно до освітньо-професійної програми підготовки здобувачів вищої освіти:

Інтегральна компетентність

Здатність вирішувати складні завдання та проблеми у процесі навчання та професійної діяльності у галузі психології, що передбачає проведення дослідження та (або) здійснення інновацій та характеризується комплексністю та невизначеністю умов та вимог.

Загальні компетентності

ЗК4. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК7. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

ЗК9. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.

Додаткові соціально-особистісні компетенції (навички):

ЗК 11. Формування «soft skills»:

- *індивідуальних*: тайм-менеджмент; гнучкість/здатність адаптуватися; організація простору; властивість ефективно приймати рішення та вирішувати проблеми; вміння чітко ставити завдання і формулювати цілі; позитивне мислення та оптимізм;

- *комунікативних*: креативність; логіка; менеджмент знань та інформації; навички формування гармонійних міжособистісних відносин; здатність чітко виражати власні думки та взаємодіяти з різними типами людей; здатність відповідати аргументовано, зрозуміло, вчасно і ввічливо; вміння працювати в команді;

- *управлінських*: володіння навичками психологічного впливу; уміння вирішувати проблемні ситуації.

Фахові компетентності

ФК6. Здатність ефективно взаємодіяти з колегами в моно- та мультидисциплінарних командах.

ФК7. Здатність приймати фахові рішення у складних і непередбачуваних умовах, адаптуватися до нових ситуацій професійної діяльності.

Програмні результати навчання

ПРН4. Робити психологічний прогноз щодо розвитку особистості, груп, організацій.

ПРН5. Розробляти програми психологічних інтервенцій (тренінг, психотерапія, консультування тощо), провадити їх в індивідуальній та груповій роботі, оцінювати якість.

ПРН8. Оцінювати ступінь складності завдань діяльності та приймати рішення про звернення за допомогою або підвищення кваліфікації.

ПРН9. Вирішувати етичні дилеми з опорою на норми закону, етичні принципи та загальнолюдські цінності.

5. Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
Лекції	4 год.
семінарські заняття / практичні	2/4 год.
самостійна робота	80 год.

6. Ознаки навчальної дисципліни:

Рік викладання	Се мestr	Спеціальність	Рік навчання	Нормативний/ Вибірковий
2021	12	Психологія	6	вибірковий (В)

7. Пререквізити: «Теоретико-методологічні проблеми юридичної психології», «Психологія життєвої кризи», «Професійна деформація особистості», «Методи психотерапевтичної роботи», «Актуальні психологічні проблеми профілактичної діяльності», «Основи психологічної профілактики».

8. Технічне та програмне забезпечення/обладнання: комп'ютер, проектор

9. Політики курсу: згідно з «ПОЛОЖЕННЯМ про академічну доброчесність у Національній академії внутрішніх справ» (затверджено Рішенням Вченої ради НАВС від 27 березня 2018 р., протокол № 5; уведено в дію Наказом НАВС від 30.03.2018 № 422)

10. Схема навчальної дисципліни

Тема 1. Соціальні та психологічні витoki права. Право як система нормативної регуляції поведінки особистості і соціальних груп.

Соціальна і психологічна природа права. Правова психологія як галузь юридичної психології. Рівні інтеграції юридичного і психологічного знання. Особистісна і діяльнісна парадигми правової психології. Актуальні психологічні проблеми правовідносин і правової поведінки.

Психологічні аспекти правотворчості. Соціально-класовий і корпоративний характер законотворчості. Законотворчий процес як прийняття соціального рішення.

Соціальна нормативність як необхідна умова і детермінанта врегульованості суспільного буття. Загальна характеристика соціальних норм. Основні властивості соціальних норм. Суспільна та індивідуальна корисність нормативності поведінки. Фактична реалізація як атрибут соціальної норми: «живі» і «мертві» соціальні норми. Обов'язковість – необхідна умова дієвості соціальної норми. Санкція як механізм реалізації соціальної нормативності поведінки.

Традиції, звичаї і ритуали – первинна система нормативної регуляції: їх суспільна сутність і характеристика. Мораль як регулятор поведінки

особистості. Історична природа суспільної моралі. Плюралістичний характер моральних норм поведінки. Право як унітарна система нормативної регуляції поведінки – його властивості і характеристики.

План лекції

1. Загальна характеристика правової дійсності як соціального явища.
2. Суспільно-історичні засади соціальної нормативності.
3. Основні системи нормативної регуляції поведінки.

Тема 2. Психологічні аспекти правової поведінки. Правосвідомість як механізм регуляції правової поведінки.

Загальні ознаки правової поведінки. Суспільна та індивідуально-психологічна підконтрольність правової поведінки. Психологічна сутність наслідків і санкцій правової поведінки. Диференційовані ознаки правової поведінки.

Правосвідомість як правовий досвід суспільства, соціальної групи та особистості. Взаємозв'язок і взаємозалежність суспільної та індивідуальної правосвідомості. Ознаки правосвідомості. Характеристика різновидів правосвідомості. Структурні компоненти індивідуальної правосвідомості.

Феномени правової ідеології і правової психології. Соціалізація як процес засвоєння суспільного досвіду. Соціальна адаптація та інтеріоризація. Особливості десоціалізації та ресоціалізації. Сутність правової соціалізації особистості. Періодизація правової соціалізації. Оціночні ставлення, правові установки і правові цінності.

Рівні відображення права – правова ідеологія і правова психологія. Особливості побутової, індивідуальної та наукової правової психології. Правова культура як система правових цінностей. Правова культура суспільства і особистості. Функції правової культури.

План лекції

1. Правова поведінка як соціальний феномен: фактичне і юридичне, внутрішнє і зовнішнє.
2. Психологія правової соціалізації особистості.
3. Рівні відображення права: правова ідеологія і правова психологія.

Необхідне обладнання:

Комп'ютер, проектор.

Література до всіх тем

Основна (базова)

1. Юридична психологія: підручник / Александров Д. О., Андросюк В. Г., Казміренко Л. І. та ін.: заг. ред. Л. І. Казміренко, Є. М. Моїсеєва. Вид. 2-е, доопр. та доп. К.: КНТ, 2008. 352 с.
2. Юридична психологія. Альбом схем з коментарями / Александров Д. О., Андросюк В. Г., Казміренко Л. І. та ін.: заг. ред. Л. І. Казміренко, Є. М. Моїсеєва. Вид. 3-є, доопр. та доп. К.: КНТ, 2008. 152 с.
3. Юридична психологія: словник / Александров Д. О., Андросюк В. Г., Казміренко Л. І. та ін.: заг. ред. Л. І. Казміренко, Є. М. Моїсеєва. Вид. 2-ге, уточ. та доп. К.: КНТ, 2008. 224 с.

Додаткова література

1. Александров Д. О. Становлення особистості працівника органів внутрішніх справ: монографія. – К.: Вадекс, 2014. – 307 с.
2. Волошенюк А. В. Правовой нигилизм: общетеоретическая характеристика. – Харьков : Прометей-прес, 2005. – 104 с.
3. Гревцов Ю. И. Социология права. Курс лекций. СПб.: «Юридический центр Пресс», 2001.
4. Давид Р., Жоффре-Спиноза К. Основные правовые системы современности / пер. с франц. В. А. Туманова. М.: Международные отношения, 2003.
5. Жидовцева О. А. Структура та функції професійної правосвідомості // Форум права. – 2012. – № 1. – С. 307–312. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/FP_index.htm_2012_1_48.pdf.
6. Змановская Е. В. Девиантология: (Психология отклоняющегося поведения): учебное пособие. – 3-е изд., испр. и доп. – М.: Издательский центр «Академия», 2006.
7. Казміренко Л. І., Мартенко О. Л. Кримінальний кодекс України: психологічний аналіз кримінально-правових понять: монографія. – К.: КНТ, 2008. – 184 с.
8. Кельман М. С., Мурашин О. Г. Загальна теорія держави і права: підручник. – К.: Кондор, 2008. – 477 с.
9. Коновалова В. Е. Правовая психология. Харьков, 1997.
10. Кудерміна О. І. Психологія особи як суб'єкта правоохоронної діяльності : монографія. – Чернівці: Наші книги, 2012. – 415 с.
11. Малкина-Пых И. Г. Экстремальные ситуации: [справочник практического психолога]. – М. : ЭКСМО, 2005. – 959 с.
12. Петрович З. З. Вплив моралі на правосвідомість особи: філософсько-правовий вимір // Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія юридична. – 2013. – Вип. 4. – С. 496–505. – Режим доступу: [303 http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Nvlduvs_2013_4_55.pdf](http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Nvlduvs_2013_4_55.pdf).
13. Поляков А. В. Общая теория права: Проблемы интерпретации в контексте коммуникативного подхода: курс лекций. СПб.: Издательский дом Санкт-Петербургского государственного университета, 2004.

14. Скакун О. Ф. Теорія права і держави: підручник. – 4-те вид., допов. і перероб. – К.: Алерта, 2013. – 524 с.

15. Рабінович П. М. Основи загальної теорії права та держави: навч. посіб. – Х.: Консул, 2005. – 8-ме вид., стереотипне. – 160 с.

16. Тімуш І. Правова реальність і правосвідомість: інтегральне розуміння змісту та взаємозв'язку // Право України. – 2010. – № 7. – С. 94–100.

17. Тимошенко В. Визначальні фактори правової свідомості // Право України. – 2008. – № 6. – С. 41–46.

18. Франкл В. Человек в поисках смысла: пер. с англ. – М.: Прогресс. 1990. – 367 с.

19. Штанько А. О. Правосвідомість та її роль у формуванні правової поведінки // Держава і право. Юридичні і політичні науки. – 2009. – Вип. 43. – С. 144–152.

20. Юридична енциклопедія: в 6 т. / редкол.: Ю. С. Шемшученко (голова редкол.) та ін. – К.: Укр. енцикл.. – Т. 5. – 2003. – С. 736.

Права та обов'язки здобувачів під час проведення навчальних занять

Здобувачі вищої освіти мають право на: навчання впродовж життя; якісні освітні послуги; справедливе та об'єктивне ставлення

Здобувачі вищої освіти зобов'язані: виконувати вимоги освітньої програми; поважати гідність, права, свободи та законні інтереси всіх учасників освітнього процесу, дотримуватися етичних норм у системах взаємодії «викладач – здобувач» та «здобувач – здобувач».

11. Система оцінювання та вимоги

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	Участь в роботі впродовж семестру/іспит – 60/40
Умови допуску до підсумкового контролю	За умови відсутності пропусків занять та незадовільних оцінок

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90-100	відмінно	A	відмінне виконання
85-89	добре	B	вище середнього рівня
75-84		C	загалом хороша робота
66-74		D	непогано
60-65	задовільно	E	виконання відповідає мінімальним критеріям
35-59		F	необхідне перескладання
1-34	незадовільно	Fx	необхідне повторне вивчення курсу